C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr. 21rji-725/25 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
Judecător Ghenadie Comerzan

D E C I Z I E
În numele Legii

21 octombrie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord

Având în componența sa:
Președintele completului de judecată, judecător Ion Talpa
Judecătorii: Ecaterina Arseni, Cristina Prisacari

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului **Focșa Mihail** înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recursuri, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 27 ianuarie 2025, în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plîngerea condamnatului Focșa Mihail împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În motivarea plîngerii condamnatul indică că, prin sentința Judecătoriei Drochia din 04.01.2023 a fost încetat procesul penal în cauza penală în privința sa fiind învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (1) CP. A fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (4), art. 1911 alin. (2) lit. c), d) CP, în baza art. 84 alin. (1) CP, a fost stabilită pedeapsa definitivă cu închisoare pe un termen de 07 (șapte) ani, cu amendă în mărime de

1500 u.c., cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activitatea legate de gestionarea bunurilor materialele și bănești pe un termen de 03 ani. În temeiul art. 107 alin. (1)CP, art. 389 alin. (4) pct. 2) CPP și a art. 2 din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM, s-a dispus liberarea lui de la executarea pedepsei stabilite pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (4), art. 190 alin. (2) lit. c), d), art. 191 alin. (2) lit. c), d) CP. S-a dispus revocarea măsurii preventive aplicate în privința sa. Prin decizia Curții de Apel Bălți din 06.12.2023, sentința a fost casată parțial cu pronunțarea unei noi hotărîri potrivit căruia a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (4) CP, fiindu-i aplicată pedeapsa cu închisoare pe un termen de 07 ani, cu executarea pedepsei în penitenciarul de tip semiînchis, în rest sentința a fost menținută fără modificări. În perioada 06.12.2023-18.12.2023 a fost deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți, ulterior, începând cu data de 18.12.2023 pînă în prezent se deține în Penitenciarul nr. 2 Lipcani. Consideră că, cît în Penitenciarul nr. 11 Bălți atît și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani. În Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 2 a fost deținut în condiții inumane, și anume: a fost deținut în celula nr. 33, care se află în subsol, iar în Penitenciarul nr. 2 în celula nr. 32, de supraaglomerare, nu se respectă norma spațiului locativ de 4 m2 ; acoperișul în stare avariată; podul din beton; pereții umezi șu cu mucegai; lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor; lipsa produselor alimentare suficiente și de calitatea proastă; lipsa produselor de igienă personală; lipsa iluminării naturale și artificiale suficiente; lipsa sistemului de ventilare; celula populată cu diferite insecte; lipsa încălzirii suficiente pe timp de iarnă; lipsa accesului la apă caldă; nu sunt luate măsuri de deratizare; baia se permite o dată în săptămână; lipsește un loc special amenajat pentru uscarea hainelor și pentru fumători; biblioteca este dotată cu literatura veche ex-sovietică; lipsește accesul la internet pentru întrevederi cu familia online; nu se petrec activități ocupaționale.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, s-a admis plângerea condamnatului Focșa Mihail împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că Focșa Mihail a fost deţinut în perioada 07.12.2023-18.12.2023 în Penitenciarul nr. 11 Bălţi în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total o perioadă de 11 (unsprezece) zile, în calitate de condamnat.

În conformitate cu prevederile art. 473/4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Focșa Mihail cu 1 (unu) zile, pentru perioada de 10 (zece) zile, în

care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălti cu statut de condamnat, calculîndu-se 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie.

În privința perioadei rămase de 1 (unu) zile, care nu poate fi redusă, s-a lăsat în continuare la termenul de executare a pedepsei, or, sfârșitul termenului este 05.12.2030.

S-a constatat faptul că Focșa Mihail a fost deţinut în perioada 18.12.2023-11.03.2025 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total o perioadă de 449 (patru sute patruzeci și nouă) zile, în calitate de condamnat.

În condiţiile art. 473/4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Focșa Mihail cu 45 (patruzeci și cinci), pentru perioada de 450 (patru sute cincizeci) zile (449+1) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calcularea a 1 (una) zi de reducere pentru 10 zile de detenţie.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Focșa Mihail prin decizia Curții de Apel Bălți din 06.12.2023, sub formă de închisoare pe un termen de 07 (șapte) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, în total s-a redus cu 46 (patruzeci și șase) zile.

S-au obligat administraţiile Penitenciarului nr. 11 Bălți și nr. 2 Lipcani să înlăture condiţiile precare de detenţie în termen de 15 zile.

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, în termen a contestat cu recurs de bază și recurs suplimentar încheierea sus-menționată și a solicitat admiterea cererii de recurs și casarea încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă plîngerea condamnatului Focșa Mihail, ca neîntemeiată.

În susținerea cererilor de recurs, a invocat următoarele argumente:

- în Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Focșa Mihail au fost acordate condiţii minime de detenţie;

-condamnatul a fost deţinut în celule bine iluminate, şi ventilate. Iluminarea şi ventilarea celulelor a fost asigurate prin intermediul geamurilor din termopan, care se deschid. Iliminarea artificială a fost asigurată prin becuri electrice;

-încălzirea celulelor a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celule fiind dotate cu calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C;

-blocul sanitar se află în celulă, şi este sepărat de restul celulei cu pereţii pînă la tavan şi cu uşa;

-în Penitenciarul nr. 11 Bălţi condamnatului ***Focşa Mihail*** a fost asigurată plimbarea zilnică, conform art.215 Codului de Executare, cu o durata cel puţin 1 oră pe zi. în Penitenciarul nr.2 Lipcani condamnatului a fost acordat dreptul la deplăsarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei;

-spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătorilor instituţiilor penitenciare, dotate cu maşine de tip automat. în penitenciare sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor;

-deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarelor se efectuiază trimestrial de agenţi economici speciale conform contractelor încheiate;

-asistenţa medicală se acordă în regim non-stopa;

-alimentaţia corespunde standartelor stabilite;

-în Penitenciarul nr. 11-Bălţi apa potabilă este asigurată din apeductul orăşenesc. În Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din fîntîna arteziană, componenţa chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Calitatea apei corespunde standartelor;

-aşadar, judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului.

Potrivit prevederilor art. 447 alin. (1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, părțile nu au depus careva referințe.

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursului, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recurs invocate, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul declarat și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, (1) Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii*: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.*

În argumentarea soluției adoptate, Colegiul reține următoarele circumstanțe de fapt, după cum urmează:

Prin sentința Judecătoriei Drochia din 04.01.2023 a fost încetat procesul penal în cauza penală în privința sa fiind învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (1) CP. A fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (4), art. 1911 alin. (2) lit. c), d) CP, în baza art. 84 alin. (1) CP, a fost stabilită pedeapsa definitivă cu închisoare pe un termen de 07 (șapte) ani, cu amendă în mărime de 1500 u.c., cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activitatea legate de gestionarea bunurilor materialele și bănești pe un termen de 03 ani. În temeiul art. 107 alin. (1)CP, art. 389 alin. (4) pct. 2) CPP și a art. 2 din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM, s-a dispus liberarea lui de la executarea pedepsei stabilite pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (4), art. 190 alin. (2) lit. c), d), art. 191 alin. (2) lit. c), d) CP (f.d.31-33).

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 06.12.2023, sentința a fost casată parțial cu pronunțarea unei noi hotărîri potrivit căruia a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (4) CP, fiindu-i aplicată pedeapsa cu închisoare pe un termen de 07 ani, cu executarea pedepsei în penitenciarul de tip semiînchis, în rest sentința a fost menținută fără modificări. Termenul a fost calculat din data de 06.12.2023 (f.d.34-35).

Începutul termenului: 06.12.2023 și sfîrșitul termenului: 05.12.2030.

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Focșa Mihail s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 07.12.2023-18.12.2023 și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 18.12.2023-11.03.2025.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de judecată privind constatarea faptului că Focșa Mihail a fost deţinut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani și Penitenciarul nr.11 Bălți în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Focșa Mihail pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani și Penitenciarul nr.11 Bălți, în calitate de condamnat au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție.

Conform art. 3 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, *nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.*

Conform art. 473/2 alin. (1) Cod Procedură Penală*, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale poate fi înaintată de către*

condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.

***Conform prevederilor art. 473/2 alin. (3) CPP**, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

***Conform prevederilor art. 473/4 alin. (4) CPP**, În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.4732 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.*

Examinând actul judecătoresc de soluționare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal reține că judecătorul de instrucție a cercetat cauza sub toate aspectele, obiectiv și complet, iar încheierea recurată este pasibilă menținerii fără modificări.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art. 3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Focșa Mihail s-a deținut în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană, confirmându-se și celelalte alegații ale condamnatului referitor la condiţiile sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţia, accesul la apă potabilă ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art. 3 CEDO.

Colegiul penal menționează și prevederile pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, *fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții*.

În acest aspect, Colegiul penal consideră oportun de a se referi și la practica CEDO expusă în cauzele *Kantyrev împotriva Rusiei*, *Kadikis împotriva Letoniei* și *Melnik împotriva Ucrainei*, unde Curtea a reiterat, că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art. 3 din Convenție.

În general, este vorba despre cazurile în care *spațiul personal* acordat unui reclamant este mai mic de 3 m². Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că Focșa Mihail s-a aflat în instituțiile penitenciare în condiții de detenție acceptabile care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m^2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Tot în acest sens, Colegiul reține și cele indicate în Rapoartele privind vizitele preventive efectuate la Penitenciarul nr. 2 Lipcani, informaţie publicată pe http://ombudsman.md/.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Focșa Mihail pe parcursul detenției sale în perioadele nominalizate, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce nu poate servi temei pentru modificarea soluției just adoptate de judecătorul de instrucție.

Colegiul penal consideră că nu pot fi luate în consideraţie afirmaţiile invocate în recursul administrației Penitenciarului nr.2 Lipcani, că instanţa de judecată eronat a constatat condiţiile de detenţie contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, deoarece sunt declarative, fiind expuse afirmațiile în viziunea autorului recursului, totodată informația cu privire la condițiile de detenție denotă că condamnatul s-a deținut în condiții care au afectat drepturile sale, astfel că Colegiul penal conchide că soluţia

instanţei de fond este una întemeiată, bazată pe probele cercetate și prevederile legale.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursul declarat la caz este nefondat, din care motiv urmează a fi respins cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal, -

D E C I D E :

Recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 aprilie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului **Focșa Mihail** înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se respinge ca nefondat, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător: Ion Talpa

Judecători: Ecaterina Arseni

Cristina Prisacari